

Megbízott főigazgató az OSZK élén

Juhász Gyulának, az OSZK főigazgatójának tragikus hirtelenségű halála miatt a művelődési és közoktatási miniszter Poprády Gézát, az OSZK főigazgató-helyettesét bízta meg a főigazgatói teendők ellátásával. Az alábbiakban a miniszter kinevező-megbízó levelét közöljük:

„Értesítem, hogy jelenlegi munkaköri feladatai mellett 1993. április 13-ai hatállyal megbízom Önt az Országos Széchényi Könyvtárban a főigazgatói teendők ellátásával. Megbízása az intézmény pályázat útján kiválasztott új főigazgatójának beállításáig terjedő időre szól.

Főigazgatói megbízásához kívánok Önnek eredményes munkásságot!

Dr. Mádl Ferenc”

Könyvtári foglalkozás idős emberekkel

„Öregkort megérni sokan szeretnének, de öregnek lenni már keveseknek jelent örömet.”

Az Európai Közösség tagországaiban az 1993-as évet az idős emberek és a generációk közötti szolidaritás évének nyilvánították. Ahhoz, hogy a társadalomban élő idős embernek több örömet jelenthessen az élet, meg kell változzon az az előítélet, hogy az idős ember a társadalomnak nem teljes értékű, gyámoltásra szoruló tagja. Ezt a diszkriminatív gondolkodási módot Angliában – gondolom, az egoizmus mintájára – egyenesen ageism-nak (age = kor) nevezik. Az angliai könyvtárasszisztensek egyesületének tanácsa felvette a harcot ez ellen a szemlélet ellen, és könyvtári akcióprogramokkal kíván az idős emberek kedvében járni. Ezekről a programokról a későbbiekben még szólok.

Arra, hogy a magyar társadalomban, legalábbis a könyvtárosok gondolkodásmódjában is él hasonló kép, bizonyítékkal a „Könyvtári és tájékoztatási tézaurusz” Idős olvasó szócikkét hozom fel, mely a Hátrányos helyzetű olvasó alárendelt fogalmaként szerepel és „rokonai” olyan fogalmak, mint a Beteg olvasó, (könyv) Házhoz szállítás. Az idős korúakkal való könyvtári foglalkozás hazánkban eddig általában ki is merült abban, hogy a valóban hátrányos helyzetűek sorsán jobbjítsanak, a rosszul látóknak öregbetűs könyvek beszerzésével, a házhoz kötött betegeknek pedig könyv-házhozszállítással.

Mennyit olvasnak az idős emberek?

Az, hogy mettől is számít idős korúnak az ember, nehezebben meghatározható, mint a csecsemő-, a gyerek-, az ifjú- és a felnőttkor. Rendszerint a nyugdíjba vonulástól tekintik az embereket ebbe a korcsoportba tartozónak. Könyvtári

szempontból általában az 55, illetve 65 év a korhatár a különböző országokban. A WHO osztályozása szerint a 65–75 éves ember csak fiatal idős, a 75–90 esztendő az idős, és 90-től kezdve pedig aggastyán. Az „ageismussal” szembe- szálló angliai könyvtárosok azzal érvelnek, hogy helytelen egy korcsoportot annak egy vékony rétegével azonosítani, hiszen a 65–75 éves emberek sokkal inkább vonhatók be önkéntes társadalmi munkába, mint bármelyik más korcsoport; az idős emberek 75%-a elég egészséges ahhoz, hogy önálló, normális életet éljen, és 94%-uk saját otthonában és nem idősek házában él. Ki kell tehát az idős emberekkel való könyvtári foglalkozást terjeszteni.

Magyarországon minden ötödik ember nyugdíjkorú, Budapesten ennél még magasabb is az arány, vagyis könyvtári szempontból egyáltalán nem elhanyagolható létszámú csoportról van szó. Áttekintve ugyanakkor a hazai könyvtári szakirodalmat, megállapíthatjuk, hogy nagyon kevés írást szentelnek az idős emberekkel való könyvtári foglalkozásnak. Az utolsó jelentősebb tanulmányok az 1981-ben kiadott az Idősek és betegek könyvtári ellátása című könyvből jelentek meg. Ezek a tanulmányok is inkább az öregekről mint társadalmi rétegről szólnak, az öregedés gerontológiai kérdéseiről, azonban a könyvtári ellátási formákról, az idősek szabadidős tevékenységeiről, valamint olvasási szokásairól már csak rövidebb írásokat tartalmaz a könyv.

A társadalomban él egy olyan sztereotípiá, miszerint az idős ember többet olvas, így a könyvtár személyükben aktív olvasói réteget nyer. Ez a feltételezés valószínűleg abból táplálkozik, hogy az aktív keresők közül sokan gondolják, hogy az olvasás területén való lemaradásaikat majd idős, „ráérős” korukban pótolják. A fent említett könyvnek egy 1976-os statisztikája és más szakirodalmi források szerint az idős emberek között egyáltalán nem nagyobb az olvasók aránya, mint a többi korosztályban. Az említett statisztikai táblázat szerint például az idősek 93,1%-a egyetlen egyszer sem járt könyvtárban az adott körzetben abban az évben, és csupán 2,9%-uk fordult meg 11-nél többször, azaz tekinthető rendszeres olvasónak. Ilyen körülmények között a könyvtárnak nem érdemes külön gondot fordítani az idős emberekre, gondolhatnánk. De vajon jól ismerjük-e az idős emberek szokásait? Vajon hány szociológiai tanulmány foglalkozik velük? Az olvasáskutatásnak hány százaléka terjed ki az idős olvasókra? (Átfogó magyar olvasásvizsgálat – tudomásom szerint – erre a korcsoportra nézve nem folyt.) Valóban csak mint olvasókkal számoljon velük a könyvtár? Ilyen és hasonló kérdésekre kaphatunk választ, ha a könyvtári szakirodalmat tanulmányozzuk.

Németország. Német mediakutatók már régen megállapították, hogy az idős emberek a legkitartóbb és legállhatatosabb tévénezők. Kitartóbbak, mint a sokat korholt gyerekek, akik pedig szintén a kellesténél több időt töltenek naponta a képernyő előtt. Egy Hamburgban és környékén, 1990-ben lefolytatott felmérés szerint az idős embereknek nyáron 41%-a, télen pedig 33%-a egyáltalán nem olvas könyvet. Más vidékeken ez a szám bizonyára más értékeket mutatna. Az a feltételezés azonban, hogy a sok szabadidővel rendelkező idős emberek sokkal többet olvasnak, mint az aktív korosztály, nem állja meg a helyét. Ezért aztán másféle könyvtári szolgáltatási formákon kezdtek el Németországban gondolkodni. Ezek egyike a Stiftung Lesen (Olvasási Alapítvány) „Mesélj nekem! (Erzähl doch mal...)” nevű akcióprogramja, melynek keretében gyerekek olvasnak fel idős embereknek és öregek a gyerekeknek. Németországban is az emberek mintegy húsz százaléka hatvan év feletti. Napjainkban megváltozott az a korábbi szokás, hogy több generáció él együtt, így tehát magas a magukra maradt idősek száma. Az ő társadalmi beilleszkedésüket segítheti ez a kezdeményezés. 1990 tavaszán a Stiftung Lesen kooperációs

megbeszélést tartott több szervezettel, így a Német Szövetségi Lapkiadóval, a Német Könyvtári Intézettel, a Német Könyvtáros Egyesülettel, valamint a program szempontjából számításba vehető városok és megyék képviselőivel. Az alábbi tennivalókban állapodtak meg:

– A helyi könyvtárakon, kulturális- és szociális munkásokon vagy öregek otthonán keresztül felkutatják azokat az idős embereket, akik kisgyermekek számára felolvasó- és mesedélutánok tartására hajlandók óvodákban vagy könyvtárakban.

– A programba bekapcsolódó „modellhelységek” helyi információs eszközein, sajtóján, rádióján, kábeltelevízióján keresztül megkísérlik az idős embereket programjukhoz megnyerni.

– A kiválasztott hölgyeket és urakat egy-két napos szemináriumokon felkészítik feladatukra, ami a felolvasás módszertani munkájának ismertetését és a kortárs gyerek- és ifjúsági irodalom bemutatását jelenti.

– A helyi sajtóban „Mesélj nekem...” rovatot indítanak, amelyben idős emberek írhatják meg emlékeiket, megélt élményeiket.

A tervezett intézkedésektől azt remélték, hogy sikerül az idős emberek aktivitását és kommunikációs készségét fenntartani;

- a nyugdíjba vonult embereknek értelmes feladatot találni;
- az ifjú és az idősebb nemzedék közötti párbeszédet elősegíteni;
- az olvasó- és mesedélutánok segítségével mindkét korosztályban fokozni az olvasás iránti vágyat;

– „a megélt történelem” könyvsorozathoz értékes nyersanyagokhoz jutni.

A kísérletben részt vevő „modellhelységek”: Weinheim, Celle, Gelsenkirchen, Gladbeck, Köln, Mainz voltak. 1991 májusában szükségesnek tartották a helységek képviselői, hogy együttműködési hálózatot hozzanak létre a tapasztalatok kicserélése érdekében. Az egyes helységekben egymástól eltérően alakult a kampány.

Celleben a városi könyvtárban rendeztek felolvasó- és mesedélutánokat, például ilyen témában: Hogyan ünnepelték a karácsonyt egykor és ma? Három idős embert sikerült megnyerni az ügynek, akik hajlandónak mutatkoztak a Stiftung Lesen szemináriumának elvégzésére is. 1991 októbere óta folyamatosan vállalnak „fellépést” a városi és a fiókkönyvtárban. Emellett a könyvtár egy

elbeszélés-pályázatot is kiírt az idős emberek számára, a helyi sajtóban való publikálás lehetőségével.

Gelsenkirchenben a program „Gyermekek olvasnak fel öregeknek” részére került sor először, melynek keretében öt alkalommal 14, 11 és 12 év közötti gyermek látogatott el a szociális otthonba. Bár mind a fiatalok, mind az öregek sokat profitáltak a rendezvényekből, mégis le kellett azokkal állni, a szervezés időigényessége miatt. A program második részére, melynek keretében „Idős emberek olvasnak fel gyerekeknek” ezután került sor. Összesen húsz idős embert sikerült találni és felkészíteni arra, hogy iskolákban és óvodákban mesedélutánokat tartsanak. Az előkészítő munkákat két szeminárium követte. Az első tapasztalatok rendkívül kedvezőek, „az iskolák széttépi az öregeket”, mondják. (Az akcióról hosszú cikkben számolnak be, amely megtalálható a Könyvtártudományi szakkönyvtárban, érdemes elolvasni.)

Gladbeckben az idősek és a gyerekek felolvasó délutánjait egyaránt kipróbálták. Több szervezet bevonásával olvasó klub alakult a fiatalok részvételével, melyben 40, 11–15 év közötti fiatal ismerkedett meg az előadó- és beszédművészettel annak érdekében, hogy az öregek otthonában tartott előadójelentéseik minél színvonalasabban sikerüljenek. Terveik szerint a városi könyvtár irodalmi kávéházában is fellépnek majd. Megnyerték maguknak ugyanakkor az idős emberek támogatását is, akik az iskolában és az óvodában tartanak mesedélutánokat.

Kölnben a könyvtárosképző intézet hallgatóit is bevonták a programba. Generációs beszélgetésekre került sor fiatalok és öregek között a könyvtárakban és az óvodákban. 1991 őszén a Stiftung Lesen öregek iskoláját szervezett, melyet tízen vegerkeztek el. A megtartott rendezvényeken szerzett tapasztalatokat egymással megosztják és növelni szeretnék az idős emberek számát is.

Mainzban az óvoda és az öregek otthona támogatta a programot. Már nem sokkal annak beindítása után kiderült, hogy a mesélő nénik és bácsik iránti fokozódó óvodai érdeklődést nem is olyan könnyű kielégíteni.

A program azon célkitűzésének elérése, hogy minél több érdekelt partnert összehozzanak, meglehetősen időt rabló. A fáradságot azonban rendszerint siker koronázza, és számítani lehet arra is, hogy a partnerek a jövőben is tartósan együttműködnek. A kísérletnek Németország-szerte jó a visszhangja, a sajtó is sokat foglalkozott vele. A „modellhelyeségek” lakóin kívül további száz idős ember mutatott érdeklődést ország-szerte, és az is bebizonyosodott, hogy nemcsak az aktív, de a magányos idős ember is mozgósítható és bevonható a programba.

Nem sikerült a Stiftung Lesennek még minden tapasztalatot begyűjtenie, összességében azonban elmondható, hogy az idős emberek részéről történt élénk érdeklődés, a sajtó kitüntetett figyelme, mind azt bizonyítják, hogy az akció sikeres volt, érdemes folytatni. Annak hosszú távú jövőjét az dönti majd el, hogy lesz-e rá anyagi fedezet. „Valamennyiünk közös érdeke ugyanakkor, hogy a közéletből kizárt öregek, ezek az »élő könyvtárak« visszataláljanak hozzánk” – olvashatjuk a programról szóló beszámoló zárszavában.

Nemcsak akcióprogramokkal, de kiadványok közreadásával is szolgálni kívánják az ügyet Németországban. Két példa rá: Wie das Alter werden besser gemeistert werden kann: Bücher helfen dabei: Auswahlverzeichnis. (Hogyan lehet megbírkózni az öregedés gondolatával: a könyvek hozzásegíthetnek: ajánló bibliográfia.) Ausburg, Stadtbücherei, 1991.; Für ein lebenswertes Alter: Fachlektür für die Altenhilfe (A teljes értékű öregekért: szakmai olvasnivalók öregekkel foglalkozók számára.) zsgest. von Ulrich Heim in Zusammenarbeit mit dem Verein „Aktion Altern in Würde e. V.” Heilbronn, Stadtbücherei, 1991.

Egyesült Államok. Az időseknek szóló kiterjesztett könyvtári munka egy másik fajtájára szolgáltat példát az Oregon állambeli Lincoln város könyvtára. Ebben a 6 ezer lakosú kisvárosban az átlagosnál magasabb a 65 éven felüliek száma, minthogy e turistaparadicsom letelepedésre odavonzotta a nyugdíjasokat. Az idősekkel való könyvtári törődés már 15 éves múlttra tekint vissza, ami eddig csak a könyv-házhozszállításban merült ki. Amikor *Kate Sounders* munkakörébe került az idős emberekkel való foglalkozás, megfigyelte, hogy az olvasás iránti vágyat közülük már sokan elvesztették. Ezért úgy határozott, hogy másfajta eszközök bevonásával próbál érdeklődést kelteni klienseiben. Az amerikai Bi-Folkal Productions cég által gyártott olyan multimédia szettekkel szerzett be a könyvtár, amelyek kimondottan idős emberek számára készültek, elsősorban az öregek otthonában élők részére. A szettek diaprojektív képeket tartalmaznak, kazettákat, énekes könyvet, verses könyvet, fényképeket, keresztrejtvényeket és társasjátékokat, köztük memóriafejlesztő játékokat. A csomaghoz a csoportkoordinátornak szóló kézikönyv is tartozik. A médiák témája a divat, iskolás napok, családi környezet, farmélet stb. és célja, hogy az embereket visszaemlékezésre és beszélgetésre ösztönözze „azokról a szép időkről”. Más, sokkal személyesebb interaktív kapcsolatot lehetővé tevő anyagokat is beszerzett a könyvtár, olyan témákban mint piknikezés, vakáció stb.

A program pályázaton nyert pénzből, valamint a helyi önkormányzat és könyvtár támogatásával indulhatott meg. A pénzekből megvásárolták az eszközöket és egyéves időtartamra, heti húsz órában alkalmazottat vettek fel az idősekkel való foglalkozások megszervezésére. Alkalmazottnak az idősök önkéntes segítő szolgálatától az energikus, nagy tapasztalatokkal rendelkező *Pat Allent* sikerült megnyerniük, részmunkaidőben.

Egy ilyen program sikerének kulcsa, hogy gondosan elő legyen készítve. Az alapozó munkáktól nem szabad sajnálni az időt. Tíz lehetséges helyszínt választottak ki a program számára, különböző szociális otthonokban. A könyvtárosok egy útmutatót is összeállítottak „Aging: A resource guide” (Öregedés: Forráskatalauz) címmel, mely a könyvtár állományába tartozó, öregedéssel kapcsolatos könyvek címeit tartalmazza, valamint a programot támogató idős emberek

nevét és címét. Intenzív kampánymunkát kellett folytatniuk önkéntes segítő toborzására. A szervező munkában ez jelentette a legnagyobb gondot. Akik szívesen vállalták volna az önkéntes munkát, általában már máshol tevékenykedtek. Végül is három embert tudtak megnyerni az ügynek, őket kiképezték. Nagyon fontos, hogy a foglalkozást ne mint egy szórakoztató műsort vezessék, hanem aktív részvételre bírják rá a közönséget.

Amikor a multimédia eszközök már megvoltak, Pat mind a kilenc helyszínen ismerkedési látogatást tett. Általános tapasztalata az volt, hogy a résztvevők legtöbbje kezdetben meglehetősen visszafogott, később azonban Patnek köszönhetően oldódott a hangulat és többnyire jó légkör alakult ki.

A kilenc helyszínen összesen 90 rendszeres látogatója lett a rendezvényeknek. Heti egyszerűtől havi egyszeri alkalommal került sor a foglalkozásokra. Az átlag egyórás programokon 1–25 fő vett részt, ami havonta kb. 220 embernek jelentett szórakoztató kikapcsolódást.

A könyvtár állományába tartozó 13 nagy és 15 kis Bi-Folkkal csomagot készítségben bocsátják más könyvtár rendelkezésére is a térségben, hogy mások is megpróbálhassanak legalább néhány ember életminőségén javítani.

A viszonylag alacsony tőkével beindítható és később sem túl pénzigényes program modellként szolgálhat más kiskönyvtárak számára mindenütt, ahol az idős emberekért a hagyományos könyvkölcsönzésnél többet is szeretnének tenni.

*

Egy másik könyvtári akcióprogram „Super Seniors” névre hallgatott. Ennek keretében különféle rendezvényekre került sor Ohio Államban, így például idős emberek művészeti galériájára, ahol helyi kortárs képzőművészek alkotásait állította ki a könyvtár. A „celebrate succes” rendezvénysorozatban sikeres emberekkel beszélgethettek az idős meghívottak, köztük például *Estee Lauder*-rel, a magyar származású, szépségápolásban híressé vált sikeremberrel. Megint máskor az utazni szerető idős embereket hívták meg a könyvtárba, a rendezvény költségeit a Kendell utazási iroda állta és még kedvezményt is nyújtott azoknak, akik a helyszínen foglalták le az utazást. Sorolhatnám még a programötleteket, de hely hiányában nem teszem. A programról szóló cikkben leírtak szerint a lakosságnak mind az idős rétege, mind pedig a fiatalabb korosztály (akiknek a válláról tulajdonképpen a foglalkozás gondját a könyvtár leveszi) igen kedvezően fogadta a meghirdetett programokat. Bizonyára a könyvtár kedvezőbb megítélése volt az akció egyik motívuma, de a jó cél a jó eszközöket bátran szentesítheti.

Anglia. Angliában az idősekkel való könyvtári munka egyik formája a klub-foglalkozás. A Higham Hill Library például a helyi szociális foglalkoztatóval karöltve végzi munkáját. A tőlük kapott egyszerű, 25 font (!) támogatásból sikerült az öregek klubját beindítani a könyvtárban. A pénzből egy pakli kártyát vettek, teáscsészéket, a maradékot útiköltségre és előadókra fordították. (Talány, hogy hogyan sikerült „ekkorá” összeget ennyifelé osztani, de arra mindenesetre jó példa, hogy el lehet indulni komoly tőke nélkül is.) 1986 karácsonyát kellemes partin ünnepelte meg a könyvtár személyzete, a környék idős lakóival együtt. A szintén a könyvtárban működő fiatalok klubja és más gyerekek segítettek a meghívókat az üzletekben, postahivatalokban és egyéb közösségi helyeken szétosztani. Az idős könyvtárhasználók mindegyike is kapott meghívást. Más könyvtáraktól kölcsönkért edényekkel és felszerelésekkel, a könyvtár személyzete által süttött süteményekkel, teával és szendvicsekkel vendégelték meg a 100 meghívott közül eljött, többnyire 70–80 év közötti 40

embert. Régi népdalokat énekeltek, társasjátékokat játszottak és beszélgettek a hozzájuk csatlakozó gyerekekkel. A klubtevékenység egyébként főleg rendezvények megtartását jelenti, könyvekről való beszélgetések, közös társasjátékok, hangulatos kártyázások formájában. Jó időben kirándulásokat is szerveznek, bérelt minibusszal, amelynek költségeit szívesen állják maguk a résztvevők.

A következőkben néhány megszívlelendő gondolatot idéznék az angol könyvtárasszisztensek egyesületének nyilatkozatából, amelyet gondolatgazdagsága miatt érdemes lenne teljes egészében is közreadni, hely hiányában azonban erre sincs mód.

1. A könyvtári továbbképző tanfolyamok felelőseinek fel kell hívni a figyelmét arra, hogy az idős munkatársak is képesek új ismeretek befogadására és új képességek elsajátítására.

2. Lehetőleg szervezzenek minden könyvtárban tanfolyamokat az agcismus ellen, ha lehet vonják be ebbe a munkába a helyi öreggondozó szervezet képviselőjét.

3. Szervezzenek tanfolyamokat az idős emberekkel kapcsolatos könyvtári munkáról, ezen belül például az információs szükségletek, az állománygyarapítás, a kommunikációs formák kérdésköréről.

4. Amennyiben egy könyvtári munkakört meghirdetnek a vezetőknek, ne legyen az esetlegesen jelentkező magasabb életkorúakkal szemben előítéletük.

Angliában több módszertani kiadványt is megjelentettek az idősekkel való könyvtári foglalkozásról: Kempson, E.–Dee, M.: *A future age: a practical handbook for librarians working with older adults*. AAL Publishing, 1987.; Bowen, J.–Pearce, C.: *Bridging the gap: library contributions to retirement education*. British Library Research Paper 29, 1987.; Hoy, S.–Hoy, S.: *Reading for the elderly*. Winslow, 1987.

Az idős emberek egy másik foglalkoztatási formája az önkéntes könyvtári munka. Erre több országban is találunk példát. A fiatal időseket például a könyv-házhozszállítással bízzák meg sok helyen, mert ők a jó könyveken kívül türelmes, jó szót is visznek az öregeknek. A korban való közelség teszi őket alkalmassá arra, hogy megértőbben végighallgassák az idős öregeket. A foglalkozások, rendezvények házigazda-szerepét szintén vállalják a fiatal idősek. A németországi példában leírt mesemondók is tulajdonképpen könyvtári társadalmi munkát végeznek. A legnagyobb múltja az önkéntes könyvtári munkának Amerikában van.

Gondolataimat egy idevágó *Hamvas Béla* idézettel szeretném zárni: „Az élet nem hatvan, nyolcvan év, hanem örök létezés és nem úgy kell élni, hogy az ember a végén megsemmisül, hanem úgy, hogy még ha akarna, se tudna soha megsemmisülni”.

Kovács Emőke

Egy szakmai műhely története

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban az 1980-as évek közepére tehető a családi könyvtárak létrejötte. A kezdeti időben átalakítás, felújítás után létesültek a tematikus állomány-elrendezésű fiókkönyvtárak.

Az első elképzeléseket *Papp István* fogalmazta meg az 1985-ös *FSZEK hálózatának fejlesztési irányai* című munkájában. A tervzetnek támogatói és ellenzői egyaránt voltak. A jövő végül is a családi

könyvtáraké lett, hiszen jelenleg 21 családi könyvtár működik hálózatunkban. Ehhez számítjuk még a „kétfedeles” (tematikus elrendezésű állomány + hagyományos elrendezés) könyvtárakat is.

A kezdeti időkben maximális szakmai és módszertani segítséget kaptunk: például tematikus csoportok kialakításához, a belső terek hangulatának, a könyvtár image-ának megteremtéséhez stb., de a 80-as évek végére meglehetősen csend lett körülöttünk.

„Kell egy műhely”, fogalmazódott meg, melynek apropóját az V. kerületi Királyi Pál utcai – újonnan átalakított könyvtár – szakmai napja adta. Kezdeményezésünket örömmel vették a kollégák, és így minden hónap első szerdáján változó létszámmal – 10-30 fővel – jelen vagyunk a 6 fős koordináló csoport által szervezett rendezvényeken. Az elmúlt évben számos témát jártunk körül.

Beszélgettünk arról, hogy „Milyen csoportok, klubok, körök működnek és működhetnek könyvtárainkban”. Fontos témánk volt a „Leltározás a családi könyvtárban” című. Megvizsgáltuk, „Hogyan változtak a témacsoportok? Milyen az egyes csoportok kölcsönzési forgalma?” Két év anyagából összeállítottam, „Hogyan alakult a beszerzett és a megjelent könyvek aránya” Csepel két családi könyvtárában.

Igyekeztünk kapcsolatainkat hálózaton belül és kívül is bővíteni. Programjainkat többször látogatták meg a pest-megyei kollégák. Viszonzásul mi is elmentünk az általuk szervezett találkozóra. Igen kellemes élmény volt az isaszegi nagyközségi könyvtárba szervezett kirándulás.

Bár elsődleges törekvésünk a gyakorlati problémák felvetése és körüljárása, ez nem zárja ki, hogy ezt a legjobb elméleti szakemberek segítségével tegyük. Ilyen meg gondolásból hívtuk közénk *Kamarás Istvánt* és

hallgattuk meg igen értékes előadását a „Vallás megváltozott szerepe napjainkban; Vallásos olvasók a könyvtárban” témában.

Sokunk számára tisztelt *Gyökössi Endre* személye. Ő volt az, akinek „Család, gyermek, karácsony” című előadásából könyvtárosként és magánemberként is – reméljük hosszú időre – hitet meríthettünk. Ez a rendezvényünk – hasonlóan a *Nagy Attila* által megtartott sikeres olvasás-szociológiai előadás – a gyermek-könyvtárosok szakmai műhelyével közös program volt.

Kapcsolattartásunk másik fontos vonulata egymás könyvtárainak megismerése. Elsősorban az új, átalakított, „frissen” családívá lett könyvtárakat látogattunk meg, de segíteni szeretnénk az „öscsaládiak” megújulási törekvéseit is.

Nagy érdeklődéssel várjuk az áprilisi „Sziget klub-beli” látogatásunkat. Vendéglátónk *Kály Kullay Károly*; a drogvészélyeztetett gyerekekkel való foglalkozás tapasztalatait tárja majd elénk.

Nyári szünet előtt szakmai kirándulást tervezünk a Csongrád megyei Somogyi Könyvtárba.

A műhely tevékenysége nemcsak magunk számára fontos, de az intézet vezetése is figyelemmel kíséri munkánkat; ezt bizonyítja a működéshez szükséges anyagi feltételek biztosítása. Találkozásainkon a hálózat egészét érintő szakmai kérdésekben is hallatjuk szavunkat. Ilyen volt legutóbb a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózati struktúrájának és menedzsmentjének módosításáról tartott vita Papp István főigazgató-helyettes úrral.

Reméljük, hogy az új struktúrában is megtalálják családi könyvtáraink – könyvtárosaink – helyüket, és a műhely tovább dolgozhat szakmai érdekeinkért és folyamatosan megújuló szolgálatásaiért.

Hucskóné Kovács Mária

Magyar Books in Print – a könyvtárellátás alternatívája?

Ötödik alkalommal rendezte meg a *Pesti Vigadó*ban az *Interbright* a *Budapesti Nemzetközi Könyv-, Video- és Hangszerkiállítást*. Az 1993. március 10–14. között megtartott rendezvényt *Barsiné Pataki Etelka*, a világhiállítás kormánybiztosa, *Fekete György* helyettes államtitkár és *Marschall Miklós* főpolgármester-helyettes nyitotta meg. Az írott szó, a rögzített kép és a zene hármasságának jegyében szervezett kiállításon több tucat hazai és külföldi kiadó, terjesztő mutatta be újdonságait az érdeklődő nagyközönségnek és természetesen a szakmának: kiadóknak, könyvterjesztőknek, könyvtárosoknak. A rendező cég számos kulturális jellegű programról is gondoskodott, a látogatók ezeken írakkal – *Cseres Tibor*, *Görgey Gábor*, *Fodor András*, *Csaplár Vilmos*, *Lator László*, *Bálint B. András*, *Bella István*, *Agh István*, *Györffy László*, *Rónaszegi Miklós*, *Gyurkovics Tibor* – találkozhattak. Az *Interbright* ezek mellett külön szakmai programot is szervezett, kötetlen beszélgetésre hívta 1993. március 11-én délelőttre a könyvszakma képviselőit.

A találkozó célja a kölcsönös informálódás volt. *Balázs András*, a kiállítás és az *Interbright* igazgatója megnyitó szavai után ismertette a közelmúltban, január 29-én megalakult *Magyar Könyvszakmai Szövetség* céljait. Mint elmondta, a hazai könyvszakma az elmúlt években mélyreható változásokon ment át. A könyvvel valamilyen kapcsolatban állók (kiadók, nyomdák, terjesztők, könyvtárosok) több-kevesebb sikerrel alkalmazkodtak a piaczgazdaság követelményeihez, az egyes területek között azonban hiányzik a kapcsolat, akadozik az infor-

máció áramlása. Az MKSZ olyan átfogó szervezet kíván lenni, amely a könyvszakma valamennyi szereplőjének működését koordinálva megkönnyíti a piaczgazdasági viszonyokra való átállást. A Szövetség feltérképezi a különböző intézményeket, naprakész adatbankot állít fel, érdekegyeztetést folytat a kiadók, a terjesztők, a könyvesboltok, a nyomdák és a könyvtárak között, segítséget nyújt a könyvtárak jobb ellátásához, szakmai találkozókat, továbbképzést szervez, érdekképviselőket folytat. Az MKSZ nem a már meglévő szervezetek ellenében kíván tevékenykedni, hanem azokkal együttműködve.

Balázs András ismertetése után az immár négy számmal jelentkező *Magyar Books in Print* című kiadványról, illetve a könyvtárak gyorsabb és megbízhatóbb tájékozódását elősegítő különféle szolgáltatásokról volt szó. *Győri Erzsébet*, az *Új Könyvek* felelős szerkesztője felszólalásában megállapította: nem a könyvkiadás, hanem a könyvterjesztés van válságos helyzetben. A piac bővült, a kínálat nagy, szinte áttekinthetetlen és a könyvtárak nehezen tudnak tájékozódni a megjelenő újdonságok között. Különösen nagy gondot okoz, hogy az *MNB* jelenleg nem megfelelő színvonalon jelenik meg. *Győri Erzsébet* bejelentette – az *OSZK* munkatársaitól kapott információ alapján –, hogy az év második felében az *MNB* adatbázisa és az egyes tételek leírása teljesebb lesz és ismét szakrendben jelenik majd meg. Az egész hazai könyvpiacot csak az *MNB* képes feltárni, az *Új Könyvek* ennek csak azt a részét, amelyet a kiadók terjesztésre felkínálnak. A *Könyv-*

tárellátó 642 kiadóval állt kapcsolatban 1992-ben, ennek ellenére vannak olyanok, amelyeknek könyvei nem kerülnek be az Új Könyvekbe. Az Új Könyvek példány alapján, a már megjelent művekről tudósít, egy ideje ugyan a készülő, kiadás előtt álló könyvekről is adnak előzetes hírt, de ez nem lehet olyan pontos, mint a már megvásárolhatókat ismertető recenziók és bibliográfiai leírások. Az 1992 végén megindult Magyar Books in Print az Új Könyvekkel ellentétben előzetes tájékoztatási eszköz, nem a megjelent, hanem a még csak készülő kiadványokról („könyvek a nyomdában”) számol be.

Bereményi András, a Magyar Books in Printet kiadó Technopress Trade igazgatója elmondta: az igény a vállalkozás megindítására a „levegőben volt”. A kiadvány azonban nemcsak a megjelenés előtt álló könyvekről ad előzetes hírt, a Technopress kiterjesztette működését a könyvtár-ellátás területére is. A cég vállalja, hogy a lapban ismertetett könyveket a megjelenést követő három héten belül eljuttatja a megrendelőkhez, könyvsarokkal, katalóguscédulákkal ellátva.

A találkozón megjelent könyvtárosok közül többen a vállalkozásnak erről a részéről akartak többet megtudni. Mender Iholya, az ELTE Tanárképző Főiskolai Kara Könyvtárának vezetője a felkínált 10% kedvezményt kevésnek találta, a könyvekhez egységesen mellékelte 3 cédulát pedig soknak, illetve kevésnek. Konkrét adatokat kért: melyik kiadókkal nincs kapcsolata a Magyar Books in Printnek. Az egyik hozzászóló a könyvek késedelmes szállítását nehezítette. Bereményi András elismerte, hogy az első időben valóban tovább tartott három hétnél a könyvek szétküldése, mert még nem épült ki a megfelelő szervezet az expedíálásra, de ez rövid idő múlva változni fog. Jelenleg mintegy 200 kiadóval állnak kapcsolatban, egy-egy számban 70–80

kiadó mintegy 180 kiadványának leírása kap helyet. A hazai kiadók mellett külföldiekkel is felveszik a kapcsolatot – ha magyar nyelven is jelentetnek meg könyveket. A pozsonyi Madách Kiadóval sikerült megállapodniuk, az általuk kiadott művek már szerepelnek a Magyar Books in Printben. A kiadvány első néhány számában helyet kaptak olyan könyvek adatai is, amelyek régebben jelentek meg, de ez 2–3 szám után lefut, és a kiadók valóban csak a készülő könyvek leírásait fogják közzétenni. Bereményi András a 10% kedvezménnyel kapcsolatban felhívta a figyelmet, hogy a postaköltség és a cédulák ára is őket terheli, így a kedvezmény valójában több mint 10%. A katalóguscédulákról elmondta, mintegy két hónap múlva már lehetőség lesz tetszés szerinti mennyiség elküldésére is. A Magyar Books in Print a jövőben az IIF-en keresztül is elérhető lesz, szolgáltatásaik ezáltal gyorsabbá válnak, Kovács J. Béla, a kiadvány főszerkesztője kiegészítésként hozzátette: mindössze egy kiadó nem hajlandó velük dolgozni. Azt, hogy melyik ez a kiadó, üzleti titokra hivatkozva nem árulta el. Maróti Istvánné, a Könyvtárellátó Vállalat igazgatója felszólalásában üdvözölte az új vállalkozást. Mint mondta: örül a Magyar Books in Print megindulásának, mert „jobb munkára sarkallja” a vállalatot. Marótiné a legfontosabb teendőnek a könyvtárak minél gyorsabb és megbízhatóbb tájékoztatását jelölte meg, a Könyvtárellátó eddig is erre törekedett és a jövőben is ez a célja. A kaotikus viszonyok között a kiadók megbecsülik azt a partnert, aki megbízható, nincs tartozása, pontosan elszámol a könyvekkel. A Könyvtárellátó ilyen partner, a velük szerződött mind a 642 kiadónak megbízhatóan fizetett, és ez teszi lehetővé, hogy a piacon ténylegesen jelen lévő kiadók túlnyomó többségével szerződésük van. A vállalat nyeresége egy részét a könyvtárak jobb tájékoz-

tatására, szolgáltatásainak bővítésére fordítja. A gyorsabb informálódást szolgálja, hogy az elmúlt év végén (újra)indult *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* c. lapban új rovat indult. A Könyvtárellátóhoz beérkezett könyveket a lapban ismertetik, jelezve, hogy ezek a művek rövidesen az Új Könyvekben is szerepelnek majd teljes bibliográfiai leírással. Azok a könyvtárak, amelyeknek nincs szükségük katalóguscédulára, akár még aznap megvehetik a vállalat boltjában az újdonságokat, 20% kedvezményen. Az előzetes tájékoztatás mellett az Új Könyvek és a hozzá kapcsolódó egyéb kiadványok a pontos, megbízható bibliográfiai leírásokat is tartalmaznak, az egyes könyvtárak annyi példányban igényelhetnek katalóguscédulát, amennyire szükségük van. A Könyvtárellátó tervezi az importkönyvekről adott tájékoztatás javítását, ennek részleteit most dolgozzák ki. Az a versenyhelyzet, amely most kialakulóban van, mindenképpen hasznos a könyvtáraknak, hiszen jobban felmérhetik a piacot, alapo-

sabb információk birtokában dönthetnek a beszerzésről.

Billédi Ferencné hozzászólván a könyvtárak gyarapítási gondjaihoz, megemlítette, hogy Magyarországon már elérhetőek a ZEN Kft. szolgáltatásai. A Kft. a Baker-Taylor amerikai és a T.C. Farries skót cégek magyarországi képviselőjét látja el, amelyek az angol nyelvű irodalom terjesztésével foglalkoznak. Adatbázisában mintegy 2 millió különféle dokumentum leírása található, ezt állandóan fejlesztik, karbantartják. A megrendelt könyveket a vállalat tetszés szerint katalóguscédulákkal ellátva vagy MARC-formátumban feldolgozva szállítja. Az adatbázis Budapesten a *Famulus* könyvesboltban díjtalanul rendelkezésre áll mindenkinek CD ROM-on, az online rendszert még nem sikerült kiépíteni, ez a következő időszak egyik feladata lesz.

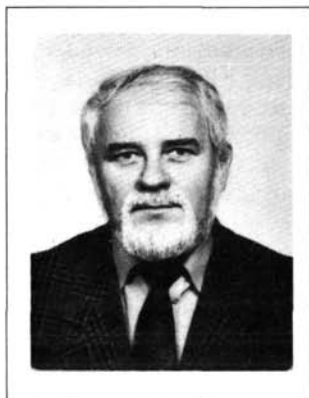
Varga Sándor, a *Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola* könyvtárának vezetője a *Voyager* software ismertetésére vállalkozott. Pontosabban vállalkozott volna, de a kivétítéséhez szükséges berendezés kölcsönzése túl sokba kerül, így erre nem volt mód. A *Voyager* a szakértők szerint az egész magyar könyvtárügy gépesítését megoldhatja. A Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola lesz a rendszer referencialhelye, ha majd a géppark rendelkezésre áll. A szükséges gépeket most szerzi be a főiskola könyvtára.

A tartalmas és hasznos találkozáson a felszólalók a könyvtárügy számos égető kérdését felvetették. Mindenre kiterjedő és mindent megoldó válasz természetesen nem született a Magyar Books in Printről és szolgáltatásairól, de az eszmecsere lehetővé tette a vállalkozás céljainak jobb megismerését. És ha a könyvtárellátással foglalkozó két intézmény szolgáltatásai színvonalának emelésével, árai csökkentésével fog versenyezni egymással, annak a könyvtárak csak nyertesei lehetnek.

(P. Gy.)

Aki kilépett Óvár büvköréből

Interjú Tuba Lászlóval, a Győri Kisfaludy Károly Könyvtár új igazgatójával

Kedves Laci! Néhány évvel ezelőtt Te voltál az, aki nyugdíjazásom alkalmából interjú keretében elbúcsúztattál, most pedig én leszek az, aki a „kölcsonkenyér visszajár” jegyében néhány kérdést szeretne Neked feltenni, abból az alkalomból, hogy 1993. március 1-jétől a Győri Kisfaludy Károly Könyvtár igazgatója lettél.

– Úgy tudom, korábban is lehetőség volt a pályázat benyújtására, miért vártad meg a harmadik menetet? Végül is mi volt az indítékod a pályázat benyújtására?

Valóban, az elmúlt 15 évben két alkalommal is kértek, hogy vállaljam el a megyei könyvtár vezetését. Szabó Kálmán nyugdíjba vonulása után a soproniak is tettek komoly ajánlatot, hogy vállaljam el a Soproni Városi Könyvtár igazgatói állását, sőt néhány évvel ezelőtt megyei osztályvezetőnek is jelöltek. Tudod, hogy mégis Mosonmagyaróvárott maradtam, ahol közben épült az új könyvtár. Most a megyei közgyűlés művelődési bizottságának pályázati kiírása és kérése olyan hangulatban talált, hogy némi gondolkodás után elhatároztam: huszónhét évi könyvtároskodás után kilépek „Óvár büvköréből”. Szerepet játszott döntésemben, hogy az utóbbi négy-öt évben sok minden megváltozott körülöttem a városban, a könyvtárban is. Nyugalansággal vettem tudomásul, hogy a könyvtár amúgy sem magas presztízse tovább csökkent a városban, s a régi családias munkatársi közösség háromnegyszeresére duzzadva részekre esett szét. Rájöttem, hogy 51 éves koromban stílust kell váltanom. Ez pedig ott nagyon nehezen megy, ahol érzelmi szálak sokasága is köt az intézményhez, az emberekhez. Csábító volt számomra, hogy a győri megyei könyvtár sanyarú körülményei ellenére nagyszerű állománnyal, jónéhány tehetséges munkatárssal és a városi könyvtárakénál szélesebb körű funkciókkal, feladatokkal vár. Így azután megpályáztam mostani állásomat, amelybe a megyei közgyűlés bizalma ellenszavazat nélkül helyezte.

– Óvárról milyennek láttad a Kisfaludy Károly Könyvtárat?

Mostani ismereteim birtokában mondhatom, hogy elég realisan ítéltem meg működésbeli korlátait. Ugyanakkor körülményesnek és nehézkesnek találtam némely ügyben, például a helyismereti információk szétszórásása; a megyei folyóirat-bibliográfia; a publikációk terén; a feldolgozatlan anyag integrálása az állományba stb. Félve mondom – mert immár rajtam is számonkérhető lesz –, de úgy érzem „több van” abban a könyvtárban, mint amit mutat magáról.

– Tervezel-e új munkahelyeden strukturális, személyi vagy egyéb változtatásokat?

Még rövid időt töltöttem el ahhoz, hogy erről felelősséggel nyilatkozzak. Abban biztos vagyok, hogy radikális szerkezeti átalakítást és drasztikus létszámcsökkentést nem csinálok, de természetesen lesznek menet közben módosítások, finomítások. Növelni fogom hat vezetőársam önállóságát, s ami ennél fontosabb: felelősségét az általuk vezetett területeken. A közalkalmazotti törvény értelmében még ez évben pályázatot kell kiírnom az igazgatóhelyettesi és a gazdasági vezetői állásra, és belső pályázat útján fogom megbízni három évre az osztályvezetőket. Meg kell szoknunk azt, hogy a vezetői megbízást és az arra való alkalmasságot elválasszuk a szakmai erényektől. A vezetői képességek elismerésére való a vezetői megbízás és a vele járó pótlék, a szakmai kvalitások elismerésére pedig a kivételes anyagiakat is lehetővé tevő beosztások és munkakörök.

– *Európáról alig tudunk valamit, mégis szinte frázis lett az „Európába vezető út” hangoztatása. Milyen szerepet tudnak vállalni a könyvtárak Európa jobb megismertetésében?*

Mindenekelőtt olyan alapvető dolgokra gondolok, amit eddig is tettünk: az értékek – ezen belül különösen a nemzeti értékek – védelme és terjesztése. Emellett most nagyobb hangsúlyt kap az egyetemes emberi és európai kulturális kincsek elérhetővé tétele. Szerencsére mondhatok már konkrétumokat is. A megyei könyvtár jó munkakapcsolatot alakított ki a Goethe Intézettel és a Francia Kulturális Intézettel, a szlovákiai, erdélyi és ausztriai kapcsolatokon túl van már Németországba, Szlovákiába, Olaszországba és Nagy-Britanniába vezető szál is, és ezek előbb-utóbb eredményesebbé teszik más nyelvek, kultúrák közvetítését, szélesítik a könyvtárosok látókörét, és segítik nyelvtudásuk bővítését.

– *Az állománygyarapítás mindig is a szívügyed volt. Most, hogy a könyvek ára magasra emelkedett, látsz-e lehetőséget arra, hogy ennek hatását a könyvtárak valamilyen szervezeti intézkedéssel ellensúlyozni tudják?*

– Az infláció teljes ellensúlyozására azt hiszem, most nincs lehetőség, de hatásainak csökkentésére igen. Járható útnak tartom a példányszámok újragon-

dolását, a bevételek növelését és a szórakoztató irodalom (lektúr) csökkentését a tudományos művek javára. Az utóbbit nagyon megfontoltan kell végrehajtanunk, egyeztetve a városi könyvtárral, nehogy az olvasók érdekei csorbuljanak.

– *Az önkormányzatok önállósulásával előtérbe kerülnek a helyi érdekek és általános tapasztalat az, hogy (legalábbis kezdetben) a könyvtárak háttérbe szorulnak. Hogyan gondolod ellensúlyozni ezt? Lehetségesnek tartod-e, hogy ebben a Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete is segíteni tud? Röviden: mit vársz az egyesülettől?*

Mostanában nagyon megnövekedett az önkormányzatok mozgásterére és önállósága, s néhol a legkisebb ellenállás irányában haladva, elsőként a kultúrán spórolnak. Ez ellen nem vezet célra a „hatóságosdi”, sőt ellenkező hatást vált ki. Itt még a szolid vagy rámenősebb érvelés, agitáció sem elégséges. Tudom, hogy közhelyet mondok, de legalábbis fontossá kell tenni magunkat igazi igényt kielégítő szolgáltatásokkal. S ha ezeket a kisebb könyvtárakon keresztül juttatjuk el a használóhoz, ezáltal ők is „nőnek” a fenntartók szemében. A használók körében pedig olyan pártfogókat kell keresnünk, akik a közéletben sikeresen támogathatják a könyvtárak ügyét (közéleti emberek, egyházak, egyesületek stb.). Nagyon fontosnak tartom az önkormányzatok vezetőivel való személyes kapcsolatokat az egész megyében. Ebben magamnak is fontos szerepet szánok. A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete eddig is segítette a könyvtárakat, s bízom benne, hogy szerepe és tekintélye csak nőni fog. Elsősorban azt várom tőle, hogy a jó ügy érdekében segítse mozgósítani a szakmát, és az intézményekre koncentráljon. Ezek védelme ugyanis közös ügyünk, mert csak ők képviselhetik sikeresen az ott dolgozók ügyét.

– *Mi a véleményed, szükséges lenne-e újból létrehozni a könyvtári együttműködés javítása érdekében a Könyvtárközi Bizottságot? Látsz-e más lehetőséget arra, hogy a könyvtárak mint intézmények közelebb kerüljenek egymáshoz?*

Most van igazán szükség a Könyvtárközi Bizottságra, amelyen természetesen nem sóhivatalt értek, hanem az együttműködésre kész könyvtárak személyes jó viszonyt sem nélkülöző korrekt munkakapcsolatát, hiszen most nincs mindenre kiterjedő pártirányítás és a közigazgatási hierarchiára épülő tanácsi és minisztériumi irányítás. Néha majd fölül kell emelkednünk az önkormányzati érzékenységen is. A megyében az együttműködés szervezése a mi könyvtárunknak, mint a terület általános tudományos könyvtárának nem kizárólagos, de természetes feladata.

– *Kedves Laci! Köszönöm az interjút és mind az egyesületünk, mind a magam nevében jó egészséget és eredményes munkát kívánok, régi kollégád:*

Mezei Gyurka, a KKKE elnöke

A KIK állásfoglalása a Könyv, Könyvtár, Könyvtárosról

Ki kell alakítani és írásba foglalni a lap koncepcióját és a szerkesztői munka rendjét, technikáját.

Véleményünk szerint a koncepció a folyóiratnak a szakmai lapstruktúrában elfoglalt helye alapján határozható meg a legvilágosabban.

A pillanatnyi helyzet az, hogy minden megyében van hálózati híradó, ami a helyi eseményekről, a kis könyvtárak gondjairól, eredményeiről, módszertani újításairól tudósít. Ilyen híradó jellegű, de országos kitekintésű a *Könyvtári Levelezőllap* is.

Hasonlóképpen van orgánuma a szakmai tudományos szinten elemző, a nemzetközi tendenciákat bemutató tanulmányoknak (*Könyvtári Figyelő, Tudományos és Műszaki Tájékoztató*).

Eme két laptípus között viszont nincs semmi. Ezt az „úrt” kellene betöltenie a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros*nak, ami azt jelenti, hogy közleményeiből ki kellene zárnia mind a vicinális híreket, mind az elméleti írásokat és kizárólag a hazai könyvtárügy általános és aktuális gondoljaival, eredményeivel kellene foglalkoznia. Például a készülő (?) könyvtári törvénnyel, a hálózatok felbomlásával, az intézmény-összevonásokkal, a képesítési utasítás anomáliáival stb.

Ám a lap köztes helyzete nem csupán témakörének határait jelöli ki, hanem cikkeinek hangvételét, stílusát is determinálja. Azaz szerzőinek ke-

rülniük kell mind a túlzásokba forduló alanyi, mind a szárazon értekező beszédmódot.

Ami a folyóirat belső szerkezetét illeti: címéből következően három vezető rovat kialakítása látszik célszerűnek. Ezeket alkalmanként megelőzheti egy-egy általános problémákat felvető írás és lezárhatja – mondjuk *Figyelő* címmel – néhány, a határon túli magyar könyvtárról szóló és/vagy hazai tanácskozásokról tudósító beszámoló.

Meggyőződésünk szerint az állandó rovatoknak felelős vezetője kell hogy legyen, ellenkező esetben a lapszerkesztés amatőr szinten marad.

Végül szükségesnek tartjuk, hogy a KELLŐ-val kötött szerződés tartalmazza a kéziratleadás és a lapmegjelenés határidejét és az ettől való eltérést szankcionálja.

MEGJELENT

Az Országos Széchényi Könyvtár füzetei

2. száma: Pavercsik Ilona: A kassai könyvek útja a nyomdától az olvasóig Bp. 1992. 287 l.

Több száz, a kutatás számára eddig még ismeretlen 18. századi kassai nyomtatványra hívja fel a figyelmet az Országos Széchényi Könyvtár új kiadványa. Forrásuk mindenekelőtt azok a kis füzetek, amelyeket a kassai jezsuita akadémia nyomdája – hazánkban ekkor egyedülálló rendszerességgel – saját kiadványairól megjelentetett. A már ismert nyomtatványok esetében a tanulmány a nagyszombati egyetem, ill. a többi jezsuita akadémia (Kolozsvár, Győr, Buda) kiadványaival való összefüggéseket is kimutatja. Így a témának iskolatörténeti, könyvkiadás-, könyvkereskedelem- és könyvtörténeti vonatkozásai is vannak, különösen az 1773-as jezsuita könyvtárak tekintetében.

A tanulmányt minden, régi könyv iránt érdeklődő kutatónak, irodalmárnak, könyvtárosnak, könyvgyűjtőnek ajánlhatjuk. Tanulmányozása segítséget jelenthet a 18. századi Hungarica-anyagot feldolgozó könyvtáraink számára is.

A kötetet két térkép és számos illusztráció díszíti. Ára: 462,- Ft.

Megrendelhető: Országos Széchényi Könyvtár Kiadványtára, 1827 Budapest, Budavári Palota F épület. Ügyintéző: Neményi Zsuzsa, telefon: 175-75-33/433-as mellék.